

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ MIGRACIJOS DEPARTAMENTĄ PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS VIDAUS REIKALŲ MINISTERIJOS

2024 m. liepos 2 d. Nr. 4D-2024/1-316
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė 2024 m. balandžio 2 d. gavo X (toliau – Pareiškėjas) skundą dėl Migracijos departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos (toliau – Migracijos departamentas, MD) pareigūnų veiksmų vilkinant prašymo dėl pilietybės atkūrimo nagrinėjimo procedūrą (toliau – Skundas).

2. Skunde, be kitų aplinkybių, nurodoma:

2.1. Pareiškėjas 2021 m. lapkričio mėnesį pateikė dokumentus dėl pilietybės suteikimo lietuvių kilmės asmenims supaprastinta tvarka;

2.2. MD 2 metus jokių sprendimų dėl pilietybės suteikimo ar nesuteikimo nepriėmė, todėl Pareiškėjas kreipėsi su prašymu dėl leidimo gyventi Lietuvoje išdavimo, sprendimas dėl leidimo gyventi išdavimo buvo priimtas praėjus 3 mėnesiams nuo prašymo pateikimo;

2.3. Pareiškėjas nusprendė atsiimti prašymą dėl pilietybės suteikimo lietuvių kilmės asmenims ir pateikė naują prašymą bei dokumentus dėl Lietuvos pilietybės atkūrimo sau ir vaikams;

2.4. Pareiškėjas sulaukė MD žinutės su prašymu pateikti papildomus dokumentus, o kol bus pateikti dokumentai, prašymo dėl pilietybės atkūrimo svarstymas yra sustabdytas; ši žinutė atsiųsta iki prašymo nagrinėjimo termino pabaigos likus 3 savaitėms;

2.5. Pareiškėjui neaišku, kodėl teikiant dokumentus dėl kitų klausimų, vizitų MD metu nė karto nebuvo paprašyta pateikti papildomus dokumentus, o tik baigiantis prašymo dėl pilietybės atkūrimo nagrinėjimo terminui buvo paprašyta papildomų dokumentų.

3. Pareiškėjas prašo ištirti Skunde nurodytas aplinkybes.

TYRIMAS IR IŠVADOS

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

4. Seimo kontrolierė 2024 m. balandžio 18 d. raštu Nr. 4D-2024/1-316/3D-768 kreipėsi į MD, prašydama paaiškinti Skunde nurodytas aplinkybes.

MD 2024 m. gegužės 13 d. raštu Nr. 10K-5231 Seimo kontrolierę informavo:

4.1. „2022-01-12 pareiškėjas pateikė prašymą [...] dėl Lietuvos Respublikos pilietybės suteikimo supaprastinta tvarka, kurio svarstymas 2022-06-03 perduotas Pilietybės reikalų komisijai.

Pažymime, kad Migracijos departamentas neturi duomenų apie pareiškėjo prašymo nagrinėjimo Pilietybės reikalų komisijoje eigą. 2023-10-17 per Lietuvos migracijos informacinę sistemą (toliau – MIGRIS) pareiškėjas pateikė pranešimą, kuriame nurodo nutraukti prašymo dėl Lietuvos Respublikos pilietybės suteikimo supaprastinta tvarka nagrinėjimą.“

4.2. „2023-04-26 priimtas pareiškėjo 2023-04-19 prašymas Nr. 2304-LLG-4995 išduoti leidimą laikinai gyventi Lietuvos Respublikoje (toliau – leidimas laikinai gyventi) tuo pagrindu, kad jis yra lietuvių kilmės asmuo. 2023-07-17 priimtas sprendimas išduoti pareiškėjui leidimą laikinai gyventi, dokumentas įteiktas 2023-08-14 (galioja iki 2027-01-07).

2023-04-28 priimtas pareiškėjo prašymas išduoti nacionalinę vizą tuo pagrindu, kad jis pateikė prašymą dėl leidimo laikinai gyventi. 2023-05-22 priimtas sprendimas išduoti pareiškėjui nacionalinę vizą, galiojusią nuo 2023-05-22 iki 2023-09-26.

2023-05-11 priimtas pareiškėjo 2023-04-27 prašymas [...] išduoti lietuvių kilmę patvirtinančią pažymėjimą. 2023-08-30 priimtas teigiamas sprendimas, dokumentas pareiškėjui įteiktas 2023-09-19.“

4.3. „2023-05-15 priimtas pareiškėjo 2023-05-01 prašymas [...] išduoti teisę atkurti Lietuvos Respublikos pilietybę patvirtinančią pažymėjimą. 2023-07-28 per MIGRIS pareiškėjui išsiųstas pranešimas apie trūkstamus duomenis ir pateikta informacija, jog prašymo nagrinėjimas yra sustabdytas. Gavus trūkstamus dokumentus, 2023-08-30 priimtas teigiamas sprendimas, dokumentas įteiktas 2023-09-19.“

4.4. „2023-10-17 priimtas pareiškėjo 2023-09-06 užpildytas prašymas [...] dėl Lietuvos Respublikos pilietybės atkūrimo. O 2023-10-18 užpildyti prašymai atkurti Lietuvos Respublikos pilietybę pareiškėjo vaikams priimti 2023-11-13.“

4.5. „[...] nagrinėjant pareiškėjo prašymą dėl Lietuvos Respublikos pilietybės atkūrimo [...] ir kilus abejonių dėl pateiktų ne pirminių dokumentų tikrumo bei siekiant įsitikinti, ar tikrai prašyme nurodyti asmenys yra pareiškėjo protėviai, Migracijos departamentas, vadovaudamasis Dokumentų, susijusių su Lietuvos Respublikos pilietybe, teikimo ir nagrinėjimo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021-09-22 nutarimu Nr. 761, 26 punktu, 2024-03-26 per MIGRIS paprašė pareiškėjo patikslinti informaciją, pateikti papildomus dokumentus, kartu nurodė, jog prašymo nagrinėjimas sustabdytas [...]. 2024-03-29 pareiškėjas per MIGRIS pateikė prašomus dokumentus, o 2024-04-11 atvyko į Migracijos departamento Kauno skyrių jų sutikrinimui. Po to, kai pareiškėjas pateikė papildomus dokumentus bei atvyko jų sutikrinimui, prašymo nagrinėjimas atnaujintas.“

4.6. „Šiuo metu Migracijos departamentas rengia teikimus dėl pareiškėjo ir jo vaikų Lietuvos Respublikos pilietybės atkūrimo, kuriuos artimiausiu metu perduos Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijai.“

Tyrimui reikšmingos teisės aktų nuostatos

5. *Lietuvos Respublikos pilietybės įstatymo* (toliau ir – Įstatymas):

32 straipsnis „*Vidaus reikalų ministras*“ – „Vidaus reikalų ministras: [...] 2) priima sprendimus dėl Lietuvos Respublikos pilietybės atkūrimo“.

33 straipsnis „*Lietuvos Respublikos Vyriausybės įgaliota institucija*“ – „Lietuvos Respublikos Vyriausybės įgaliota institucija: [...] 2) nagrinėja prašymus dėl Lietuvos Respublikos pilietybės atkūrimo ir teikia vidaus reikalų ministrui siūlymus šiuo klausimu;“.

38 straipsnio „*Prašymai dėl Lietuvos Respublikos pilietybės atkūrimo*“ 2 dalis – „Asmuo, kuriam Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka nėra išduotas teisę atkurti Lietuvos Respublikos pilietybę patvirtinantis dokumentas, prie prašymo dėl Lietuvos Respublikos pilietybės atkūrimo prideda šiuos dokumentus:

- 1) asmens tapatybę patvirtinančią dokumentą;
- 2) dokumentus, patvirtinančius, kad asmuo iki 1940 m. birželio 15 d. turėjo Lietuvos

Respublikos pilietybę arba yra asmens, iki 1940 m. birželio 15 d. turėjusio Lietuvos pilietybę, palikuonis;

3) vardo ar pavardės keitimą patvirtinančius dokumentus, jeigu šie asmens duomenys buvo keisti;

4) dokumentą, patvirtinantį, kad asmuo nėra kitos valstybės pilietis, išskyrus atvejus, kai pagal šio įstatymo 7 straipsnio 2, 3 ir 4 punktus asmuo gali būti Lietuvos Respublikos ir kitos valstybės pilietis. Tais atvejais, kai kitos valstybės teisėje nenustatyta pilietybės atsisakymo ar netekimo įgijus kitos valstybės pilietybę procedūrų arba šios procedūros neatitinka protingumo kriterijų, pridedamas notaro patvirtintas asmens, kuris prašo atkurti Lietuvos Respublikos pilietybę, pareiškimas, kad jis atsisako kitos valstybės pilietybės;

5) dokumentus, patvirtinančius, kad yra bent viena iš šio įstatymo 7 straipsnio 2, 3 ir 4 punktuose nurodytų sąlygų, jeigu asmuo yra kitos valstybės pilietis.“

38 straipsnio „Prašymai dėl Lietuvos Respublikos pilietybės atkūrimo“ 3 dalis – „Asmuo, kuriam Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka yra išduotas teisę atkurti Lietuvos Respublikos pilietybę patvirtinantis dokumentas, prie prašymo dėl Lietuvos Respublikos pilietybės atkūrimo prideda šiuos dokumentus:

1) asmens tapatybę patvirtinantį dokumentą;

2) teisę atkurti Lietuvos Respublikos pilietybę patvirtinantį dokumentą (šis dokumentas gražinamas šio straipsnio 1 dalyje nurodytoms įstaigoms);

3) vardo ar pavardės keitimą patvirtinantį dokumentą, jeigu šie asmens duomenys buvo keisti po teisę atkurti Lietuvos Respublikos pilietybę patvirtinančio dokumento išdavimo asmeniui;

4) dokumentą, patvirtinantį, kad asmuo nėra kitos valstybės pilietis, išskyrus atvejus, kai pagal šio įstatymo 7 straipsnio 2, 3 ir 4 punktus asmuo gali būti Lietuvos Respublikos ir kitos valstybės pilietis. Tais atvejais, kai kitos valstybės teisėje nenustatyta pilietybės atsisakymo ar netekimo įgijus kitos valstybės pilietybę procedūrų arba šios procedūros neatitinka protingumo kriterijų, pridedamas notaro patvirtintas asmens, kuris prašo atkurti Lietuvos Respublikos pilietybę, pareiškimas, kad jis atsisako kitos valstybės pilietybės;

5) dokumentus, patvirtinančius, kad yra bent viena iš šio įstatymo 7 straipsnio 2, 3 ir 4 punktuose nurodytų sąlygų, jeigu asmuo yra kitos valstybės pilietis.“

6. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 2 straipsnio „Pagrindinės šio įstatymo sąvokos“ 1 dalis – „Burokratizmas – tokia pareigūno veika, kai vietoj reikalų sprendimo iš esmės laikomasi nereikalingų ar išgalvotų formalumų, nepagrįstai atsisakoma spręsti pareigūno kompetencijai priklausančius klausimus, vilkinama priimti sprendimus ar atlikti savo pareigas bei kitaip blogai ar netinkamai valdoma (atsisakoma informuoti asmenį apie jo teises, sąmoningai pateikiamas klaidinantis ar netinkamas patarimas ir t. t.). Burokratizmu taip pat laikomas toks pareigūnų darbas, kai nevykdomi arba blogai vykdomi įstatymai ar kiti teisės aktai.“

7. Dokumentų, susijusių su Lietuvos Respublikos pilietybe, teikimo ir nagrinėjimo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2013 m. balandžio 3 d. nutarimu Nr. 280 (toliau – Aprašas):

3 punktas – „Prašymai dėl Lietuvos Respublikos pilietybės, pranešimai, prašymai leisti prisiekti Lietuvos Respublikai, taip pat prašymai išduoti ar pakeisti teisės atkurti pilietybę pažymėjimą ir prašymai išduoti ar pakeisti lietuvių kilmės pažymėjimą turi būti užpildyti lietuvių arba anglų kalba per Lietuvos migracijos informacinę sistemą (toliau – MIGRIS). Prie šių prašymų ar pranešimų pridedami aprašo 7, 8, 23, 25, 26, 36, 46, 71, 72 ir 81 punktuose nurodyti dokumentai, išskyrus kelionės dokumentus, įtrauktus į užsienio reikalų ministro ir vidaus reikalų ministro tvirtinamą kelionės dokumentų, kurie suteikia teisę užsieniečiui atvykti į Lietuvos Respubliką, sąrašą (toliau – kelionės dokumentai), turi būti surašyti lietuvių kalba arba pateikiamas šių dokumentų vertimas į lietuvių kalbą, kuris turi būti

patvirtintas vertimo iš vienos kalbos į kitą paliudijimo teisę turinčio asmens ar institucijos, pateikiant vertimo teisę paliudijančius dokumentus.“

26 *punktas* – „Jeigu Migracijos departamentas, nagrinėdamas prašymą dėl Lietuvos Respublikos pilietybės atkūrimo, Lietuvos Respublikos pilietybės atsisakymo, prašymą dėl vaikų Lietuvos Respublikos pilietybės, nustato, kad nepakanka ši prašymą pagrindžiančių duomenų ir (ar) dokumentų, arba asmuo, prie kurio prašymo dėl Lietuvos Respublikos pilietybės pridėti dokumentus prašoma naudoti nagrinėjant kito asmens prašymą dėl Lietuvos Respublikos pilietybės atkūrimo per aprašo 20 punkte nustatytą terminą, raštu informuoja Migracijos departamentą, kad jis nesutinka, kad jo dokumentai būtų naudojami, Migracijos departamentas ši prašymą pateikusiai asmeniui išsiunčia pranešimą per MIGRIS ir nustato pagrįstą, bet ne ilgesnį kaip vienu metų, terminą reikiamiems duomenims ir (ar) dokumentams pateikti arba patikslinti. Šiuo atveju aprašo 27 punkte nustatytas prašymo nagrinėjimo terminas sustabdomas nuo minėto pranešimo išsiuntimo dienos ir atnaujinamas nuo sprendimui priimti reikiamų duomenų ir (ar) dokumentų priėmimo Migracijos departamente dienos.“

27 *punktas* – „Migracijos departamentas, išnaginėjęs prašymus dėl Lietuvos Respublikos pilietybės atkūrimo, taip pat dokumentus dėl Lietuvos Respublikos pilietybės netekimo pagal Pilietybės įstatymo 24 straipsnio 5–7 punktus ir nustatęs, kad surinktų dokumentų ir duomenų pakanka vidaus reikalų ministro sprendimui dėl Lietuvos Respublikos pilietybės priimti, ne vėliau kaip per 5 mėnesius nuo šių prašymų ar dokumentų dėl Lietuvos Respublikos pilietybės atkūrimo ar netekimo priėmimo Migracijos departamente ar konsulinėje įstaigoje dienos pateikia vidaus reikalų ministrui teikimą, o vidaus reikalų ministras ne vėliau kaip per vieną mėnesį nuo Migracijos departamento teikimo gavimo Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijoje dienos priima sprendimą dėl Lietuvos Respublikos pilietybės atkūrimo (neatkūrimo), o Pilietybės įstatymo 24 straipsnio 5–7 punktuose nustatytais atvejais kreipiasi į pirmosios instancijos administracinį teismą dėl Lietuvos Respublikos pilietybės netekimo.“

8. *Migracijos departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2000 m. spalio 6 d. įsakymu Nr. 388:*

1 *punktas* – „Migracijos departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos [...] yra įstaiga prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos, kurios paskirtis – įgyvendinti valstybės politiką migracijos srityje“.

10 *punktas* – „Migracijos departamentas, siekdamas jam nustatyto veiklos tikslo, atlieka šias funkcijas: [...] 10.29. nagrinėja asmenų prašymus, pranešimus ir skundus, priima sprendimus dėl juose keliamų klausimų; [...]“

Tyrimui reikšminga teismų praktika

9. *Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2018 m. balandžio 12 d. nutarimas Nr. KT6-N4/2018:*

„Kaip ne kartą yra konstatavęs Konstitucinis Teismas, Konstitucijoje įtvirtintas atsakingo valdymo principas suponuoja tai, kad visos valstybės institucijos ir pareigūnai turi vykdyti savo funkcijas vadovaudamiesi Konstitucija, teise, veikdami Tautos ir Lietuvos valstybės interesais, taip pat turi tinkamai įgyvendinti jiems Konstitucijos ir įstatymų suteiktus įgaliojimus (*inter alia* 2015 m. lapkričio 19 d., 2016 m. liepos 8 d., 2018 m. kovo 2 d. nutarimai). Pažymėtina, kad konstitucinis atsakingo valdymo principas, aiškinamas kartu su Konstitucijos 5 straipsnio 3 dalyje įtvirtintu valdžios įstaigų tarnavimo žmonėms imperatyvu [...] (2016 m. liepos 8 d. nutarimas).

10. *Lietuvos vyriausiosios administracinės teismas (toliau – LVAT), be kita ko, yra konstatavęs:*
„[...] Lietuvos Respublikos Konstitucija įtvirtina atsakingo valdymo (gero administravimo) principą [...]. Vienas iš gero administravimo principų yra konstitucinė nuostata, kad visos valdžios

įstaigos tarnauja žmonėms (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2005 m. gegužės 31 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A10-655/2005). Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (toliau – ir Viešojo administravimo įstatymas) 1 straipsnyje, apibrėžiančiame aptariamo įstatymo paskirtį, nustatyta, jog šis įstatymas sudaro prielaidas įgyvendinti Lietuvos Respublikos Konstitucijos nuostatą, kad visos valdžios įstaigos tarnauja žmonėms; nustato viešojo administravimo principus, viešojo administravimo sritis, [...], taip pat teisę į įstatymais pagrįstą ir objektyvų asmenų prašymų, skundų ir pranešimų nagrinėjimą; įtvirtina kitas asmenų ir viešojo administravimo subjektų teises ir pareigas viešojo administravimo srityje. [...] [...] kiekviena viešojo administravimo institucija yra saistoma bendrųjų, be kita ko, konstitucinių teisės principų (teisinės valstybės, valdžios įstaigos tarnauja žmonėms, teisės viršenybės, draudimo diskriminuoti, asmenų lygybės prieš įstatymą, proporcingumo ir kt.) bei gero administravimo, atsakingo valdymo principų (teisėtumo, objektyvumo, nepiktnaudžiavimo valdžia, skaidrumo ir kt.)“ (žr. 2012 m. kovo 1 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A502-1605/2012).“

Tyrimo išvados

11. Pareiškėjas nurodė, kad pateikė prašymą dėl Lietuvos Respublikos pilietybės suteikimo lietuvių kilmės asmenims supaprastinta tvarka, tačiau per 2 metus nebuvo priimtas joks sprendimas, todėl įteikė prašymą nutraukti šio prašymo nagrinėjimą. 2023 metais kreipėsi su nauju prašymu dėl Lietuvos pilietybės atkūrimo ir iki prašymo nagrinėjimo termino pabaigos likus 3 savaitėms sulaukė MD žinutės, kad turi pateikti papildomus dokumentus, o prašymo dėl pilietybės atkūrimo svarstymas yra sustabdytas. Pareiškėjas nesupranta, kodėl daugybės papildomų vizitų MD metu bei priimant dokumentus kartu su prašymu nebuvo paprašyta pateikti papildomus dokumentus, o tik baigiantis prašymo dėl pilietybės atkūrimo nagrinėjimo terminui sulaukė tokio pranešimo.

12. Skundo tyrimo metu nustatyta, kad Pareiškėjo prašymas atkurti Lietuvos pilietybę buvo priimtas 2023 m. spalio 17 d. Migracijos departamentas Seimo kontrolierei paaiškino, kad nagrinėjant Pareiškėjo prašymą dėl Lietuvos Respublikos pilietybės atkūrimo ir kilus abejonių dėl pateiktų dokumentų tikrumo bei siekiant įsitikinti, ar tikrai prašyme nurodyti asmenys yra Pareiškėjo protėviai, 2024 m. kovo 26 d. per MIGRIS Pareiškėjo buvo paprašyta patikslinti informaciją, pateikti papildomus dokumentus, Pareiškėjas taip pat buvo informuotas, jog prašymo nagrinėjimas sustabdytas.

Pareiškėjas 2024 m. kovo 29 d. per MIGRIS pateikė prašomus dokumentus, 2024 m. balandžio 11 d. atvyko į MD jų sutikrinimui. MD informavo, kad prašymo nagrinėjimas buvo atnaujintas ir informacijos Seimo kontrolierei teikimo metu Migracijos departamentas jau rengė teikimus dėl Pareiškėjo ir jo vaikų Lietuvos Respublikos pilietybės atkūrimo, kuriuos perduos Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijai.

13. Įstatymo 33 straipsnyje numatyta, kad Lietuvos Respublikos Vyriausybės įgaliota institucija nagrinėja prašymus dėl Lietuvos Respublikos pilietybės atkūrimo ir teikia vidaus reikalų ministrui siūlymus šiuo klausimu. Šiuo atveju Lietuvos Respublikos Vyriausybės įgaliota institucija yra Migracijos departamentas.

Vadovaujantis Aprašo nuostatomis, Migracijos departamentas, išnagrinėjęs prašymus dėl Lietuvos Respublikos pilietybės atkūrimo ir nustatęs, kad surinktų dokumentų ir duomenų pakanka vidaus reikalų ministro sprendimui dėl Lietuvos Respublikos pilietybės priimti, ne vėliau kaip per 5 mėnesius nuo šių prašymų ar dokumentų dėl Lietuvos Respublikos pilietybės atkūrimo priėmimo Migracijos departamente ar konsulinėje įstaigoje dienos pateikia vidaus reikalų ministrui teikimą.

Aprašo 26 punkte numatyta, kad tuo atveju, jeigu Migracijos departamentas, nagrinėdamas prašymą dėl Lietuvos Respublikos pilietybės atkūrimo, nustato, kad nepakanka ši prašymą pagrindžiančių duomenų ir (ar) dokumentų, Migracijos departamentas ši prašymą pateikusiam asmeniui

išsiunčia pranešimą per MIGRIS ir nustato pagrįstą, bet ne ilgesnį kaip vienų metų, terminą reikiamiems duomenims ir (ar) dokumentams pateikti arba patikslinti. Šiuo atveju aprašo 27 punkte nustatytas prašymo nagrinėjimo terminas sustabdomas nuo minėto pranešimo išsiuntimo dienos ir atnaujinamas nuo sprendimui priimti reikiamų duomenų ir (ar) dokumentų priėmimo Migracijos departamente dienos.

Skundo tyrimo metu nustatyta, kad Migracijos departamentas į Pareiškėją dėl papildomos informacijos pateikimo kreipėsi jau praėjus 5 mėnesių terminui, per kurį, vadovaujantis Aprašo nuostatomis, turėjo būti baigta prašymo nagrinėjimo procedūra ir turėjo būti parengtas bei vidaus reikalų ministrui pateiktas teikimas dėl pilietybės atkūrimo ar neatkūrimo.

Tyrimo metu taip pat nustatyta, kad Pareiškėjas nedelsdamas pateikė prašomą informaciją ir dokumentus, kurie buvo sutikrinti 2024 m. balandžio 11 d. vizito MD metu, tačiau teikimas vidaus reikalų ministrui dar nebuvo parengtas net ir informacijos Seimo kontrolieriui teikimo metu, tai yra praėjus daugiau nei mėnesiui po teikimo parengimui reikalingos informacijos gavimo dienos.

14. Būtina atkreipti dėmesį ir į tai, kad MD 2023 m. rugpjūčio 30 d. priėmė sprendimą Pareiškėjui išduoti teisę atkurti Lietuvos Respublikos pilietybę patvirtinantį pažymėjimą. Atkreiptinas dėmesys, kad prieš priimant sprendimą išduoti šį pažymėjimą, jau turėjo būti įvertintos visos aplinkybės ir visi dokumentai, įrodantys besikreipiančiojo teisę atkurti pilietybę.

Pilietybės įstatymo 38 straipsnio 2 ir 3 dalyse aiškiai nurodoma, kokius dokumentus privalo pateikti pareiškėjai, priklausomai nuo to, ar turi teisę atkurti Lietuvos Respublikos pilietybę patvirtinantį pažymėjimą, ar neturi. Turintiems šį pažymėjimą asmenims nebereikia papildomai įrodinėti jų teisės atkurti pilietybę.

Įvertinus tai, kad Pareiškėjui buvo išduotas teisę atkurti Lietuvos Respublikos pilietybę patvirtinantis pažymėjimas ir informacija apie Pareiškėjo protėvius jau buvo įvertinta prieš priimant sprendimą dėl to, ar asmuo iki 1940 m. birželio 15 d. turėjo Lietuvos Respublikos pilietybę arba yra asmens, iki 1940 m. birželio 15 d. turėjusio Lietuvos pilietybę, palikuonis, bei išduodant pažymėjimą, darytina išvada, kad Migracijos departamentas nepagrįstai paprašė pakartotinai pateikti jau turimus ir įvertintus duomenis ir (arba) netinkamai juos vertino prieš priimant sprendimą išduoti teisę atkurti Lietuvos Respublikos pilietybę patvirtinantį dokumentą, tačiau pastebėtos galimos klaidos netaisė.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymu, biurokratizmas – tokia pareigūno veika, kai vietoj reikalų sprendimo iš esmės laikomasi nereikalingų ar išgalvotų formalumų, nepagrįstai atsisakoma spręsti pareigūno kompetencijai priklausančius klausimus, vilkinama priimti sprendimus ar atlikti savo pareigas bei kitaip blogai ar netinkamai valdoma. Biurokratizmu taip pat laikomas toks pareigūnų darbas, kai nevykdomi arba blogai vykdomi įstatymai ar kiti teisės aktai.

Pažymėtina, kad tokie Migracijos departamento pareigūnų veiksmai – Pareiškėjo prašymo nagrinėjimo vilkinimas, reikalavimas pateikti duomenis, kurie jau buvo įvertinti ir kurių, vadovaujantis Pilietybės įstatymo 38 straipsnio nuostatomis, Pareiškėjui nereikia pateikti, vertinami kaip biurokratizmas ir laikytini prieštaraujanciais gero administravimo principams.

15. Iš konstitucinio imperatyvo, kad valdžios įstaigos tarnauja žmonėms, kildinamas gero administravimo principas. Šis principas yra teisinės sistemos pamatinis principas, viešojo sektoriaus subjektai yra saistomi jo reikalavimų. Gero administravimo principas labai platus, be kita ko, reiškiantis, kad valdžios įstaigos turi pareigą imtis aktyvių veiksmų, padėti, reikalus tvarkyti teisingai, per kiek įmanoma trumpesnę laiką, elgtis atidžiai, apdairiai, rūpestingai ir pan. Tinkamas, atsakingas valdymas yra neatsiejamas nuo gero administravimo. Konstitucinis atsakingo valdymo principas suponuoja tai, kad visos valstybės institucijos ir pareigūnai turi vykdyti savo funkcijas vadovaudamiesi Konstitucija, teise, veikdami Tautos ir Lietuvos valstybės interesais, taip pat turi tinkamai įgyvendinti jiems Konstitucijos ir įstatymų suteiktus įgaliojimus. Atsakingo valdymo principas yra aiškinamas kartu su jau pirmiau aprašytu Konstitucijoje įtvirtintu valdžios įstaigų tarnavimo žmonėms imperatyvu.

Taigi, apibendrinant, viešosios teisės subjektai yra saistomi konstitucinių teisės principų – teisinės valstybės, teisės viršenybės, valdžios įstaigos tarnauja žmonėms ir kt., taip pat gero administravimo, atsakingo valdymo principų.

Migracijos departamentas yra įstaiga prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos, kurios paskirtis – įgyvendinti valstybės politiką migracijos srityje, t. y. užtikrinti ir organizuoti Europos Sąjungos laisvo asmenų judėjimo principo, vizų, imigracijos, taip pat kitus užsieniečių teisinės padėties klausimus reglamentuojančių teisės aktų nuostatų įgyvendinimą, Lietuvos Respublikos pilietybės klausimų sprendimą, asmens tapatybę ir Lietuvos Respublikos pilietybę patvirtinančių dokumentų išdavimą. Siekdamas jam nustatyto veiklos tikslo, Migracijos departamentas, be kitų jam teisės aktuose įtvirtintų funkcijų, nagrinėja asmenų prašymus, pranešimus ir skundus, priima sprendimus dėl juose keliamų klausimų. Nagrinėdamas asmenų prašymus ir skundus, Migracijos departamentas, kaip viešojo administravimo subjektas, privalo laikytis įstatymo viršenybės, objektyvumo, proporcingumo, nepiktnaudžiavimo valdžia, lygiateisiškumo, efektyvumo principų, be to, LVAT savo praktikoje pabrėžia, kad valstybės institucijos turi veikti apdairiai ir rūpestingai (2013 m. gruodžio 2 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A520-2473/2013).

Įvertinus Skundo tyrimo metu nustatytas aplinkybes, konstatuotina, kad Pareiškėjo prašymas dėl pilietybės atkūrimo nebuvo išnagrinėtas per teisės aktuose nustatytą terminą, reikalavimas pateikti papildomus duomenis buvo nepagrįstas ir neatitinkantis Pilietybės įstatymo nuostatų, be to, duomenų patikslinimo paprašyta jau praleidus 5 mėnesių terminą, o Pareiškėjui pateikus trūkstamus duomenis, teikimo ruošimas vėl vilkinamas ir nebuvo parengtas iki informacijos Seimo kontrolieriui pateikimo dienos. Pastebėtina, kad viešojo administravimo subjektai, taip pat ir Migracijos departamentas turi elgtis rūpestingai, kuo operatyviau įvertinti teisės aktuose numatytus galimus atitinkamų procedūrų (veiksmų) atlikimo terminus ir imtis priemonių, kad klausimas, dėl kurio buvo kreiptasi, būtų kuo greičiau išspręstas.

16. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad Migracijos departamentas, nagrinėdamas Pareiškėjo prašymą dėl pilietybės atkūrimo, nesilaikė teisės aktuose numatytų sprendimo priėmimo terminų ir tvarkos, nesivadovavo gero administravimo principu, neveikė apdairiai bei rūpestingai, tokie veiksmai vertinami kaip biurokratizmas, todėl Skundas pripažįstamas pagrįstu.

SEIMO KONTROLIERĖS SPRENDIMAS

17. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė nusprendžia X skundą dėl Migracijos departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos pareigūnų veiksmų, vilkinant prašymo dėl pilietybės atkūrimo nagrinėjimo procedūrą, pripažinti pagrįstu.

SEIMO KONTROLIERĖS REKOMENDACIJOS

18. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 17 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė **Migracijos departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos direktorei rekomenduoja** imtis priemonių, kad institucijos darbas būtų organizuojamas taip, jog pareiškėjų prašymų nagrinėjimo procedūros ir sprendimų priėmimas vyktų laikantis teisės aktuose nustatytos tvarkos ir terminų.

19. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė **Migracijos departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos direktorei rekomenduoja** išsiaiškinti ir informuoti, kodėl

nagrinėjant Pareiškėjo prašymą dėl teisės atkurti Lietuvos Respublikos pilietybę patvirtinančio pažymėjimo išdavimo nebuvo tinkamai įvertinti pateikti duomenys ir (arba) kodėl buvo suabejota jau įvertintais duomenimis ir Pareiškėjo paprašyta pakartotinai pateikti informaciją apie protėvius.

Primenama, kad Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta, jog informacija apie siūlymų (rekomendacijų) išnagrinėjimą Seimo kontrolieriui turi būti pateikiama nedelsiant priėmus sprendimus dėl priemonių, kurių bus imamasi, atsižvelgiant į Seimo kontrolieriaus siūlymą (rekomendaciją), **bet ne vėliau kaip per 30 dienų nuo siūlymo (rekomendacijos) gavimo dienos.**

Seimo kontrolierė

Erika Leonaitė